

MUZIKALE KRONIEK

Wéér noodeloze „brabbeling“?

Uit de „Nieuwe Utrechtsche Courant“ van 30 Juli knipten we het volgende:

„De Ned. Organisten-vereeniging heeft het plan opgevat een grondig onderzoek in te stellen naar de oorspronkelijke psalmmelodieën. Zij heeft daartoe een studie-commissie ingesteld onder den naam van Commissie tot herstel van de Psalmwijzen, en aan haar opdracht gegeven, na te gaan of het mogelijk is — en zoo ja op welke wijze — dat onze Psalmen in de godsdienstoefeningen weer kunnen gezongen worden, zooals ze op last van Calvijn werden getoonzet. Het ligt daartoe in de bedoeling den tekst zelf der psalmen als een historisch goed te respecteren en deze buiten bemoeiing te laten.

Er is een secretariaat ingesteld, en zoodra hiervoor een geschikt functionaris gevonden is, kunnen de werkzaamheden een aanvang nemen. Het secretariaat zal bij voorkeur te Utrecht gevestigd zijn.

Over iets en nog wat in dit bericht moet men zich toch wel verwonderen, n.l. dat na al het werk van tal van onderzoekers, niet te vergeten hier in Nederland door een Prof. Acquoy, een J. W. Enschedé en wat er verder door deze en gene nog meer gedaan is om de resultaten van hun grondig onderzoek naar de oorspronkelijke psalmmelodieën te publiceren, dat nu weer, anno 1935, de Ned. Org. Ver. een aparte studiecommissie op hetzelfde moeizame werk wil loslaten om dan verder na te gaan „of het mogelijk is — en zoo ja op welke wijze — dat onze Psalmen in de godsdienstoefeningen weer kunnen gezongen worden, zooals ze op last van Calvijn werden getoonzet“. (Of daar al niet jaren uit, tot in den treure aan gewerkt is!)

In gedachten komt als men zooiets leest: hoe destijds de Groningsche Martinikerk-orgelisten, eerst Corn. de Jong in 1685 en daarna J. W. Lustig in 1738, gevaren zijn:

De eerste, schijnbaar gedrongen door den desolaten toestand waarin toenmaals over het geheel het kerkzang verkeerde, in de eeuw, waarvan Huygens halverwege, in 1640, schreef: dat de dagelijksche kerkzang lui en slepend was, een langzamen tred had, moeizaam voortging als een schip tegen stroom in enz., deze Corn. de Jong, dan diende 16 Nov. 1685 een verzoekschrift bij Burge-meesteren en Raad in, waarbij hij te kennen gaf, om de disorde, dewelke daer waer, in het singen der psalmen in de respectieve kercken alhier, en voornamelyk in de ongewone voysen, so veel mogelyck te verbeteren.

Hij bood aan, zonder yets daer voor te genieten wat hem in de vergadering van 4 Febr. 1686, waar zijn request overeenkomstig het advies eener rapporterende commissie, toegestaan werd n.l.:

„De psalmen an de respectie voorsangers, schoolmeesters, Praeceptor Musicus en de meesters in de weeshuizen, nae de maete te leeren singen, mits dat sulx an de respectie duitse en latijnsche discipelen alsmede an de weeskinderen op deselve maete sal worden geleert, waer toe Cornelis de Jong alle weken eenige dagen sal hebben bedispiceren, sullende wanneer de voorsangers, meesters en wesen genoegsaem sijn geïnstrueert, alsdan 20 a 25 weeskinderen, daertoe bequaem, omtrent het Choor in Martinikerk worden gestelt om de voorsanger en het orgel t'assisteren en de gemeente tot gehoor te brengen, dewelcke op dat de voysen van alle psalmen Davids wel magh leeren singen, sullen des Sondaegs en in de weecke voor de predication, alle de psalmen van het begin af tot het einde toe worden gesongen en iedermael niet minder als een volkomen pause. Welcke alles in staet synde gebragt, sal hier van kennisse gegeven worden an de Predicanten deser stadt, dewelcke alsdan sullen worden versoght om sulx an de gemeente bekent te maeken en van de predighstoel af te kundigen.

Dat deze zangverbetering, rhythmisch, op heele en halve noten „perlinent nae de maete“ zooals Cornelis de Jong het bij zijn verzoek uitdrukte, hoe methodisch en instructief voorbereid en toegepast, weinig of geen effect had, blijkt uit wat een opvolger van Corn. de Jong aan de Martinikerk: J. W. Lustig schreef, een halve eeuw later:

Bij mijn komst (1728) alhier vond een desperaat kerkzang, bij mijnen voorzaat Havinga ingevoerd, luidende omtrent, alsof men t'elkens één achtendeel aansloeg en drie achtendeelen pauzeerde. Toen reets in Hamburg, mijne geboorteplaats, eenigen tijd in de zogenaamde Hollandsche Gereformeerde Kerk en vijf jaren bij een Lutherse nevenkerk als Organist gefungeerd hebbende, liet ik (het zij zonder dwaaze eigelliefde verhaalt) bij het Psalm spel het Orgel zingen, de Vooyen altijd doorstralen boven de ondersteunende Harmonie en de zangleidingen tuschen de regelen op een zagt luidend clavier voortkomen. Dit vond algemeene goedkeuring bij kundige inwoners en uithuysers, die teffens den zin der gezongen woorden opmerkend gade sloegen.

„Tien jaar daar na (1738) scheen eenige Liefhebberen der Musiek het psalmzang met geheele en halve noten raadzaam. Ik probeerde het verscheide maanden achter-een, onder getrouwen bijstand des Voorsangers; maar het wilde niet gelukken; en nog-minst 's Zondags, daar de quaalijk en in ieder weeshuis verschillend onderwezene, schreeuwende stemmen

dier kinderen daar tegen aandruischten. Dies stapte van die brabbeling wederom af en voor altoos. Want, genomen, dat die geheele en halve noten hier recht naar behooren waren gesteld, te weten a. op woorden, die den nadruk van het gezeg insluiten en b. op lettergrepen, die volgens het taalgebruik meerder lengte hebben, t welk echter niet is en in Lierzangen, daar naamlijk verscheide vaarzen op een zelfde voois gaan, zonder bovenmenselijke neerstigheid niet kan weezen, wie zal ooit aan het onkundig en onoplettend gros der kerkzangeren die oplettenheid instorten, dat een ijgelijk daar op gestadig acht geeve en noten met staarten korter dan die zonder staart uitgalme?“

Dat men nu nóg niet geleerd heeft, als wijlen Lustig van „die brabbeling“ af te stappen en „voor altoos“, is iets, waarover men eigenlijk stom verwonderd moet staan. Want waar is ooit één rhythmische zangavond, kerkzangverbeteringspoging geweest, die blijvende, voortgezette resultaten ten gevolge heeft gehad? Geen een is er tot nog toe in geslaagd, ook maar iets te winnen op de practijk van het gelijke, vlakke notenzingen; of men leest van Amsterdamsche Hervormde Jeugddiensten wier eindverslag luidde: spontaan begonnen, maar na zooveel en zooveel probeersels stopgezet vanwege den terugval in de gewone manier, of dat men hetzelfde constateert bij weer andere pronoten-met-en-zonder-staart-propagandisten.

Dat het allemaal zoo falikant uitkomt, komt omdat de een met den ander vergeet, dat rhythmisch zingen in Calvijn's tijd in de verste verte niet lijkt op wat wij daaronder verstaan; dat zulk zingen nog te veel liep aan den leiband van het half-kunstige, half-ongekunstelde; dat het scherp-gemarkeerde, gepuncteerde maatzingen van thans een beletsel is, zich in dien ouden zingtraant te bewegen.

Rhythmisch zingen van zestienhonderd-omtrent is een verouderd iets, dat voor het tegenwoordige en voor de toekomst geen cent praktische betekenis meer heeft, en de moeite niet waard is, er zich voor uit te slooven, zooals het Utrechtsche krantenbericht meldt, door er een aparte studie-commissie, met een secretariaat op een bepaalde plaats voor op te richten.

J. Z.

Correspondentie van de Redactie.

v. S. te R. U vraagt mij naar betrouwbare literatuur van gereformeerde zijde over het Hooglied. Indien „betrouwbaar“ beteekent: „dogmatisch-niet-bedenkelijk“, dan is er wel iets te noemen. Maar ik vermoed, dat U onder „betrouwbaar“ verstaat: „niet alleen dogmatisch-onbedenklijk, maar ook juist inzake de uitlegging, de analyse, en de weergave van de structuur van het boek“. Als U de vraag zoo stelt, zie ik geen kans haar te beantwoorden. Wel is er een geschrift van Ds J. van Andel over het Hooglied, die vrijwel de opvatting van Godet gevolgd heeft, maar ik zou niet durven beweren, dat hij de structuur van het boek op juiste wijze heeft weergegeven. Het beste is, dat U maar eens wacht, totdat in de Korte Verklaring der Heilige Schrift met nieuwe vertaling (uitgave J. H. Kok N. V. te Kampen) het Hooglied zal verschenen zijn, en U voorloopig tevreden stelt met het artikel van Prof. Dr G. Ch. Aalders over het Hooglied, geschreven in Christelijke Encyclopaedie, uitgave J. H. Kok te Kampen, deel II.

Red.

Inzake promotierecht-bespreking.

De heer H. Algra schrijft in „Gereformeerde Kerkbode“ van de classis Leeuwarden:

Op de Synode te Arnhem is het promotierecht van Kampen aan de orde geweest. En de Synode heeft besloten, dat zij geen besluit zou nemen. Omdat er geen voldoende eenparigheid aanwezig was. In onze dagen begint er hier en daar weer een stem te klinken, die het pleidooi voert voor dat promotierecht. Vooral, nadat een vurig tegenstander, n.l. Prof. H. H. Kuyper, zijn principiële bezwaren blijkbaar had laten vallen, daar hij zelf een eeredoctoraat aanvaardde aan een Theologische Hoogeschool te Parijs.

Nu komt er echter een bezwaar. Sommige tegenstanders van het promotierecht achten een dergelijk pleidooi ongepast, of althans ongewenscht. Nu de Synode vanwege gebrek aan eenparigheid geen beslissing kon nemen, mag er volgens hen eigenlijk ook niet meer voor gepleit worden.

Het is gewenscht, dat zij hun standpunt nader uiteenzetten.

Zij kunnen immers niet bedoelen: het besluit van de Synode, om wegens het geconstateerde gebrek aan eenparigheid geen besluit te nemen, is naar strekking en bedoeling eigenlijk een besluit, om de voorstellen tot verleening van het promotierecht van de hand te wijzen met de uitspraak er bij, dat verdere discussie niet gepast is. Dan zou hier het promotierecht voor eens en voor altijd zijn afgewezen in een onoprechten vorm, om ook de stemmen der voorstanders te krijgen. Het spreekt van zelf, dat kan de bedoeling van

de Synode niet geweest zijn. En zoo kunnen zij, die een hernieuwd pleidooi afkeuren, het ook niet willen verstaan. Maar als dat dus buitengesloten is, dan volgt, dat hun afkeuring alleen slaat op den tijd waarop of op de personen, door wie de zaak opnieuw in de discussie wordt gebracht.

Laten zij dan eens zeggen: na hoeveel jaren of decennien van jaren mag naar de opvatting van deze tegenstanders van het promotierecht voor het eerst weer over deze zaak worden gepleit, zonder dat daar mee tekort wordt gedaan aan referentie voor het besluit van de Synode van Arnhem? Of, zoo het on gepaste niet zit in den tijd, maar in de personen, laten zij dan opsommen, welke personen volgens hen handelen tegen de letter of den geest van de Synode van Arnhem, als zij er weer over beginnen en welke personen er eventueel wel over zouden mogen spreken.

Dan zijn we op zakelijk terrein.

En dan kunnen we zien, in hoeverre de bezwaren tegen vernieuwde discussie werkelijk steekhoudend zijn.

De rest is gelamenteer, geboren uit eenkennigheid.

Parafrase van Gal. 3:10-14.

Ds C. Vonk vervolgt in „Schiedamsch Kerkblad“ zijn parafrase van den Galaten-brief. Wij geven thans door wat hij heeft gegeven over hoofdstuk 3:10-14:

(10) Trouwens, laat ik ook dit tweede argument aanvoeren tegen dat leugenvangelie. Zien die domme menschen zelf niet in, hoe hun eigen redeneering om 't kruis van Christus roept? Want, goed, zij meenen dan hun gerechtigheid te kunnen bewerken door onderhouding van wetsbepalingen. Door wat zij „doen“, „naleven“, heel stipt en streng en „vroom“.

Maar begrijpen zij de consequentie niet, dat al degenen, die dat standpunt innemen, juist daardoor zichzelf stellen in een staat van vloek? Want Mozes laat in Deut. 27 op zulke wetsregelen, met gebruikmaking waarvan zij thans nog aan Christenen een juk zouden willen opleggen, de woorden volgen: „vervloekt is ieder, die niet al de woorden van het boek dezer wet gestadig doet“.

(11) Het is toch duidelijk, dat langs dezen weg niemand voor God volkomene gerechtigheid verkrijgt, want de Schrift zegt: „doch in tegenstelling met den goddelooze, die opgeblazen is en een heele verbeelding van zichzelf heeft, zal de rechtvaardige, de man die den Heere vreest, leven uit vertrouwen op de vastigheid van Gods beloften; uit geloof“.

(12) U ziet dus, dat de leugen van de dwaalleeraars, die de gerechtigheid voor God willen bewerken door hun voldoen aan condities + het geloof in Christus, niet vereenigbaar is met de waarheid, dat wij alleen door het geloof zullen leven.

De dwaalleer valt zelf onder den vloek van den regel, dien zij als regel tot gerechtigheidsverwerving zoo hoog vereert, n.m.l. Lev. 18:5: „de mensch, die 's Heeren inzettingen doet, zal daardoor leven“.

Want gelijk boven gezegd is in vers 10, is het verkrijgen van onze volkomen gerechtigheid voor God langs den weg van wetsbetrachting in de oude bedeeling nooit geleerd. Integendeel. Zij bedreigde den vloek zoo men niet al de woorden gestadig deed. En wie struikelt niet? Er is niemand, die niet zondigt.

(13) Daarom is het volgens de eigen redeneering der dwaalleer Christus alleen, Die ons rest en dus redt. Op Hem alleen zijn wij aangewezen, want Hij heeft ons uit de macht van den vloek der wet bevrijd door een vloek te worden om onzentwil: Er staat immers geschreven: „vervloekt is ieder, die aan een hout hangt!“ De dwaalleer moest inzien, dat haar eigen beroep op het Oude Testament een pleidooi levert voor de eenige, onaanvullbare waarde van Christus' kruislijden.

(14) En wij zien dus den weg, waarlangs Abrahams zegen komt tot alle volken en waarlangs b.v. wij de belofte des Geestes ontvangen, n.m.l. de weldaden van de nieuwe bedeeling, waarin sinds Pinksteren de Geest van Christus zorgt, dat Christus óveral gepredikt wordt, zooals ik boven al zei. Die weg is n.m.l. het geloof. Niets, dat in ons is, ook niet iets, dat door ons geschied is, maakte ons waardig, dat God met Abrahams belofte, met het Evangelie, tot ons kwam. Wij waren den Heere niet voor, maar God was ons voor. Niet uit werken, maar alleen uit geloof.

Ik geloof, dat onze lezers zich voor dit werk zeer interesseeren zullen, en neem dus telkens over wat Ds Vonk schrijft in de onderstelling, dat hij er geen bezwaar tegen heeft. Anders zal ik natuurlijk dadelijk het overnemen stopzetten.

De artikelen van Ds van Helsdingen.

Ds C. Vonk schrijft in „Schiedamsch Kerkblad“:

Zeker, er zullen bezwaren worden geopperd. Die ook eerlijk moeten worden onderzocht.

Als het dan echter maar niet bij onderzoeken blijve en bij gediscussieer. Of, zooals het in zekere goede stede in Holland ging: de kerkraad benoemde „een-en-andermaal“ een commissie, maar het is tot op den huidigen dag nog bij het oude gebleven. Zie, dan zou men aan Luther's gezegde denken: „Als de duivel een plan wil verijdelen, benoemt hij een commissie“.

Wij hebben veel commissies. Soms dienen zij voor onderzoek, opdat er niet ontijdig beslist worde, soms dienen zij voor een begrafenis, of voor het dèftig maken van een begrafenis.

Uitingen van „mystiek“.

Dr H. Kaajan schrijft in „Utrechtsche Kerkbode“ over het mysticisme, en geeft volgende staaltjes van taal en gedachtenkring:

Mannen als Ds Verschuur en Ds Schortinghuis waren geen haar beter dan de gewezen Jezuiet De Labadie.

Hun mystiek naderde zelfs de zinnelijkheid. Let maar op:

Wat zegt gij?

En toch?

Zulke versta-

koek.

Zelfs Prof.

koorde hier

rijmel:

In Jezus

Heb ik e

Hier pro

Hier ben

Hier we

Hier is m

Ok bij hem

En de men

O, als La

Jezus, waar

tot op den

anaren zijne

me. Als Lam

der ziel me

mystica, die

men. Als hi

over „de ge

melschen Sa

liefdekoetsen

door de kerke

de schilderij

Zoo gaf m

ons geteeker

trachtte mer

zietjes te lo

Geen wond

spreken: „H

Borg heit vo

moet die b

En walgelij

Lampe, als

daar, stinkt

tegen u aan

Onvermoed

berijmingen: T

Heer, onze

Op 't gansch

Hij, die zijt

Aanschouw

In 't stamel

Hebt ge U

Tot eerbied

En angstig

Wanneer ik

Mag opwa

'k Zie maan

Grijpt mij

Wat is de

Het mensc

Gansch wa

Hebt Gij he

Hoe groot

Een koning

Zoodat hij

Door Uw g

Het schaap

Welk een

Ook wat, g

Het dient h

Wat wriem

't Zij klein

Al wat des

Het legt he

Geweldig is

Op 't gansch

Zoodat het

Dat hij dit

Twee lezers

verleden we

barthianen

is ook niet

punten het

niet. En zoo

van het sto

Barth vertoo

geding waer

Barthianisme

geering van

natuurlijk de